

Võis avaldada
diplomi taotlema.
T. Uulberg

TARTU ÜLKOOL
HUSITENDUSKOHJU

1. reabr. 1938

N° 243

TARTU

Zara.

1. Sissejuhatus.

~~... ..~~ Linnaomavalit-
suste maksunduskorraldus^{us} kogukonnamaksu osas.

2

(linnade kogukonnamaksu korralduse kohta)

Pealtni ~~...~~
parandatud. / *(nagu)*
A.A.

799i

Victor Uulberg,
stud. jur.

25. 11 38 auster

See on umbes kindel täpsuseks.

Ka on see täpsuseks.

Victor Uulberg

pealtni on parandatud järele. Saab.
pealt

Kava.

1. Sissejuhatus.
 2. Maksusiseseadmise vajadus, maksustamise alus.
 3. Maksumõiste.
 4. Materjaalsed maksundusõiguslikud normid.
 - a/ maksukohuslane,
 - b/ maksukohustuse tekkimine,
 - c/ maksukohustuse sisu,
 - d/ maksukohustuse täitmine ja selle tingimused,
 - e/ kogukonnamaksu tasumise kergendused,
 - f/ aegumine.
 5. Formaalsed maksundusõiguslikud normid.
 - a/ organisatsioonilised normid,
 - b/ maksustamismenetlust korraldavad normid,
 - c/ administratiivkaebe menetlus,
 - d/ karistusmenetlus,
 - e/ sooritusmenetlus.
 6. Kokkuvõte.
 7. Statistiline vaatlus.
- Allikatena kasutatud: Riigi Teatajad, Riigikohtu adm. osak. otsused, seaduse seletuskiri, "Maksumäärused ja seadused", prof. J. Vaabeli "Maksustamise korr. ^{Eesti riigi maksundusõiguse kohta} põhiprob."
- Nõmme linna kogukonnamaksu raamat.

Nii riigikeskvõimu kui ka riigiomavalitsuste sotsiaalse funktsiooni teostamine nõuab oma teatavat majapidamist, teatud tuluvahendeid, et kõiki ülesandeid, mis temale pealepandud, täita. Vastavad vahendid saavutab vastav organisatsioon kahel teel, nimelt evides ning kätitades mitmesuguseid eramajapidamisi, kui ka maksude teel eraomanduses seisvatelt tuludelt ja varandustelt võimu alusel. Kuna käesolevas töös käsitlusele tuleb peaasjalikult linnaomavalitsuslik mak- sunduskorraldus kogukonnamaksu osas, siis piirdun siin linna eramajapidamistest saavutatavast tuluallikate nimetamisel lühidalt elektri, gaasi, veevärgi laiaulatuslike kätitiste mainimisega.

Teise tulusaamise viisi all mõistame omavalitsuse poolt seaduse alusel nõutavat ühekordset või kestvat rahalist toimust, mis ei põhine vastutasu eeldusel ja mille kohustuslikkuse tingimuseks on seaduses

abstraktselt määratud asjaolude konkreetne esiletulek majanduslikes või ühiskondlikes avaldusis.

Ülalmainitud maksu mõiste määritlemisel ja ka konstitutsioonilises praksises on tingimatu nõudeks, et maksukohustused rajaneksid seadustele, mida nime-tame maksuseadusteks. Linnamakse, mis seaduslikus kor-ras kinnitatud ja Riigi Teatajas välja kuulutatud, on kodanikud ainult siis kohustatud maksma, kui need maksud on seaduse põhjal määratud. /Riigikohtu Admi-nistratiiv osakonna otsus 231.1.1927./

Konstitutsioonilise alusena leiame Eesti Vabarii-gi uues Põhiseaduses § 117, mis õigustab omavalitsusi seaduse alusel oma ülesannete täitmiseks makse võt-ta ning koormatise peale panna.

Linnade omavalitsuste tuluallikatena tuleb arves-se: linnade tulude, kulude, eelarvete ja aruannete sea-dusega linnade heaks võetavate maksude osas seatud maksud, toetused ja muud tulud riigilt ja maakonda-delt, tulud linna kapitalidest ja muudest linna varan-dustest, ettevõtetest ja kruntrendi aladest, eriliste

eeskirjade põhjal määratavad toetused Riigikassa summadest ja mitmesugused juhuslikud tulud.

Iga maks evib eriilmelist olmastikku, mis määrab maksu iseloomu. Vastavalt sellele maksud on mitmesugused, nii puudutavad osa kinnisvaru, vallasasju, toiminguid j, n. e.

Linnade tulude, kulude, eelarvete ja aruannete seaduse täiendamise seadusega on nimetatud seaduse § 2 p. 3-s ettenähtud kogukonnamaks.

Käesoleva töö sihiks on vaadelda lähemalt kogukonnamaksu kui linna omavalitsuse tuluallikaid, mis sihitud linna kulude ja väljaminekute tasakaalustamiseks hoolekande alal, ning anda väikest statistilist ülevaadet mainitud maksu osade rahvamajanduslikus jaotuses linna administratiiv piires elavate kodanike kohustustes omavalitsuse vastu.

Maksukohustus, mistahes kujul, mis lasub kodaniku õlgadel ning pealepandud avaliku võimu poolt on talutav ja õiglane ainult siis, kui see riigile vajalik ning otstarbekohaselt üldiselt sisseseatud ja ühtlaselt ko-

danike maksuvõimetele jaotatult põhineb riigi seadus- andliku võimu poolt antud seadusele. Seadus on selleks piiriks, mille sisule vastavalt ja ulatusel võib toimida, võib uusi kohustusi sisseseada. Omavalitsuste poolt antavad määrused maksustamise alal on kodanikele kohustuslikud, kui nad täielikus kooskõlas seadusega. Seaduse tõlgendamine omavalitsuste poolt võib esile tuua mitmesuguseid erinevuslikke rakendusi. Seepärast on üldine nõue seaduse selguse ja täpsuse suhtes täiel määral kehtiv ka maksuseaduste kohta, -viimaste sisu selgusest ning täpsusest sõltub nende rakenduse ühtlus.

Makse, mis puudutavad kodanikke õige valusalt, tuleb käsitleda äärmiselt ettevaatlikult, eriti uute kohustuste sisseseadmine eeldab nende hädavajalikkust kogukonna või riigi majapidamise väljaminekute ning kulude tasakaalustamiseks. Kahtlemata evis ka kogukonnamaksu sisseseadmine oma motive selle otstarbekuse suhtes, mis küll seaduses lühidalt mainitud, nimelt et

sellest maksust saadavad tulud tuleb juhtida omavalitsuste hoolekande alale. Seaduse seletuskirjas leiame ka muid põhjusi. Linnaomavalitsuste eelarve kannatas pikemat aega sissetulekute osas kitsikust ning oli alaliseks nähtuseks linna aastaaruannetes pudujääk. Et linna majandust uuesti ülesehitada, tekkis kavatus kodanikele uut maksu peale panna. Saabuvaid tulusid pidi juhitama tagasi rahvamajandusse hoolekande alal. See võimaldas linnal aga eelarve hoolekande summe juhtida muule alale. On väljaspool igasugust kahtlust, et uue maksu sisseseadmine tervendas ja parandas linna majanduslikku seisukorda, mille parimaks näiteks on Tartu linna majanduse aruanne 1937 a. kohta ca. 50000 kr. ülejäägiga. Edasi põhjendab kogukonnamaksu seaduse seletuskiri nimetatud maksu sisseseadmist veel järgmiselt: Linnade elanikelt isikumaksu ei võeta, ja kuna seda maksu ei asenda ka mingi teine maks, siis isikud, kellel linnas ei ole kinnisvara ega ettevõtteid, ei maksa praegusel ajal linnale mingit maksu otsesel kujul. Need isikud ei kannata linnaomavalitsuste vastu mingeid

rahalisi kohustusi, küll aga kasutavad linna asuti-
si ja valimisõigust linnavolikogude valimistel ning
on seejuures linna elu korraldamise küsimusis nõud-
likumad kui maaelanikud valdades. Isikumaksu puudumi-
siga linnades käib käsikäes nähe, et maaelanikud val-
guvad maalt linnadesse, et pääseda muuseas maksust.

Kuna loomulik on, et valimisõigust omavalitsuste esin-
duskogude valimisel, samuti ka omavalitsuste majapida-
mise korraldamisest osavõtmist võivad kasutada ainult
need, kes kannavad otseseid rahalisi kohustusi omava-
litsuse vastu, siis osutub vajalikuks omavalitsuste
valimisseadusi tulevastel valimistel vastavalt muu-
ta ja selle tagajärjel langeksid eelnimetatud linna-
elanikud valijate nimekirjast välja ega saaks seetõt-
tu võtta osa ka linna majapidamise korraldamisest.

Et aga ei ole soovitav kõrvaldada võrdlemisi suurt
hulka linnaelanikke linnavolikogude valimistest ja
linna majapidamise juhtimisest, siis tuleb seada sisse
vastav maks ka neile ja üldse linnaelanikele, et ses

asjas pääseks maksvusele ühtlane kord üle riigi. Selle maksu sisseseadmisega saaksid linnad oma suurenenud ja veelgi suurenevaid ülesandeid paremini täita hoolekande alal. See maks kannaks oma iseloomu tõttu kogukonnamaksu nime.

Nimetatud seletuskirja redaktsioonist võiks nagu aru saada, et kogukonnamaks on selleks sisseseatud, et saaks võtta osa omavalitsuste esinduskogude valimistest. Seletuskirjast võiks seda välja lugeda. Maks on ikkagi sisseseatud linna tulude suurendamiseks hoolekandelistele väljaminekute tasakaalustamiseks ning ühtlaseks kodanike maksustamiseks üle riigi isikumaksuga.

Arusaadavalt tekitas uue maksukoormise pealepaneku kavatsus linnakodanikele teatavat meelepaha ja nurinat. Ka ajakirjandus lõi kaasa. See kõik aga ei takistanud riigivanema k.t. andmast 5. juunil 1936 a. dekreedina n.n. linna kogukonnamaksu seadust, mis oma õiges nimetuses oli küll täiendamise seadus, nimelt Linna sissetulekute, väljaminekute, eelarvete ja aruannete seaduse

/V.S.KK. 274-1917 a.art.2010/ § 2 ja § 40-40 redakt-
siooniline täiendus.Mainitud dekreet üllati sama aas-
ta RT-nr.50 ning hakkas kehtima 1.juulist 1936 a.See-
ga mainitud maksuseadus lõi ühe uue kohustusvahekorra
maksukohuslase-linnakodaniku ja õigustusadressaadi-
linnaomavalitsuse vahel.

3.Maksumõiste.

Peale üldise finantsõiguses tarvitatava maksu mõis-
te,mida leiame prof.J.Vaabel'i "Eesti riigi maksundus-
õiguse põhiprobleeme"s ja milline definitsioon näeb
maksus riigi või omavalitsuse poolt seaduse alusel ja
tulude saavutamise sihil nõutavat ühekordset või kest-
vat rahalist toimust,mis ei põhine vastutasu eeldusel
ja mille kohustuslikkuse tingimuseks on seaduses abs^t
traktselt määratud asjaolude konkreetne esiletulek ma-
janduslikes või ühiskondlikes avaldusis,ning mis ühine
ka kogukonnamaksu suhtes,väljaarvatud ülalmainitud ühe-
kordsus,¹²evib kogukonnamaksu sisseseadev maksuseadus
nii materjaalseid kui ka formaalseid maksundusõigus-

likke norme. Esimestena, mis määritlevad maksukohustuse sisulist külge, figureerivad maksustamise seaduslik alus, mis juba eelpool käsitletud, ning edasi seaduse abstraktne määritus maksukohuslase, kohustuse tekkimise ja selle täitmise tingimuste, kohustuse siisu suhtes, maksustamisühtlus jne. Formaalsete maksundusõiguslike normidena, mis määritlevad maksukohustusvahekorra lahendamise või realiseerimise tingimusi, esinevad ammundus, tuvastus; administratiivkaebe; karistus- ja sooritusmenetlusekorrad.

4. Materjaalsed maksundusõiguslikud normid.

a/ maksukohuslane.

Iga kohustusõiguslik suhe evib vähemalt kaks subjekti, keda nimetatakse ka poolteks. Kuna kogukonnaksuga maksustamiskorraldus põhjeneb avalikõiguslikule võimu korraldusele, siis on ka siin peale kohustatu poole ka avalikõiguslik õigustatu. Õigustatuks osutub siin kogukonnaksu seaduse alusel linnaomavalitsus. Nii lähevad vastavad laekunud summad linna

heaks, linnaomavalitsuste kulude ja väljaminekute katteks. Kuid tuleb mainida, et seadus määritleb lämmalt ära ka kogukonnamaksu võtmise otstarvet, põhimõtteid, nimelt juhtides vastavaid sissetulekuid täielmääralt linna hoolekande alale. Kogukonnamaksu sisseadmisesel ja maksuvõtmise lähima korra määramises on vastavad õigused antud linnavolikogule.

Kohustatu pooleks ehk maksukohuslaseks osutub seaduses abstraktselt määritletud kodanikud 20 kuni 60 eluaastani, kelle alaline elukoht on linna administratiiv piires 15. dets. Siit näeme, et maksukohuslaste määritlemisel üldsõnaliselt ei ole seaduses tehtud mingit vahet soo ega ka perekonnaseisu järgi, vaid siia alla on paigutatud kõik Eesti Vabariigi kodanikud, kelle suhtes on nõuetavad ülalnimetatud asjaolud. Mõningaid erandeid on siiski seaduses antud: kogukonna maksust on vabastatud: 1/tegelikus sõjaväeteenistuses olevad isikud-väljaarvatud õppustele võetud reservlased-tegeliku sõjaväeteenistusaja kestvusel ja kogu

selle aasta jooksul, mil nad vabastatakse tegelikust sõjaväeteenistusest, 2/riigi, omavalitsus- või eraasutiste hoolekandel ülalpeetavad, samuti ka riigi või omavalitsuste poolt hoolekandelist abi saavad isikud.

Küll on aga üksikud omavalitsused hakkanud eritüüpi maksukohuslasi nii soo kui ka perekondliku seisuse suhtes, maksustades vallalisi kõrgemalt jne. See omavalitsuste organite suvaline maksuliigitus rii- vab minu arvates maksukoormatise ühtlast ja õiglast jaotust kodanikele ja kuigi seaduses see otseselt keelatud pole, peaks sellest hoiduma eriarvamuste ja lahkhelide tekitamise pärast rahulikus ühiskondli- kus elus. Maksukohuslasi käsitletlen veel edaspidi.

b/Maksukohustuse tekkimine.

Maksutasumise kohustuse tekkimise ilmelt kuulub kogukonnamaks määratavate maksude hulka, s.o. maksu- tasumise kohustus tekib tingimata maksustamise kor- raldisega. Maksukohustuse tekkimise kohta on käsitle- tavas seaduses antud kolm pidepunkti. Esimene pide-

punkt annab meile võimaluse käsitleda maksukohustuse tekkimist maksukohuslase kodaniku teatud vanusepiiri saavutamisel- see on seaduses määritletud 20-s eluaasta. Teine pidepunkt puudutab maksukohustase tekkimist maksukohuslase alalise elukoha määritlemisel linna administratiivpiires teataval tähtpäeval- see on seaduses määratud 15 detsembriks. Kolmandat pidepunkti maksukohustuse tekkimise kohta tuleb tuletada seadusest osaliselt negatiivselt- see on maksukohuslase majanduslik seis, maksujõukus.

Käsitledes esimest küsimust, tuleb selgitada kahte asjaolu: 20 a. vanusepiiri saavutamist ja 60 a. ületamist, millal juba lõpeb maksukohustus. Üldist maksukohustuse tekkimise aja kriitilist momenti, selle all mõeldakse aja momenti, mil hakatakse arvestama vanuse piiri saavutamist või ületamist, seaduses otseselt ei ole määritletud. Kuigi seaduses on antud maksukohuslase alalise elukohta kohta käiv ajanorm-15. dets., on kõik linnaomavalitsused haaranud sellest kinni ning muutnud selle suvaliselt kriitiliseks momendiks vanusepiiri saavuta-

misel või ületamisel. Samuti on mõned omavalitsused /Narva/ võtnud 15. dets. kriitiliseks momendiks maksu määramisel 30 a. vallalistele, lahutatutele, leskedele, kuni nende ülalpidada ei ole alaealisi lapsi, nende abiellumise puhul, mil vähenevad nende maksukoormised eelpool nimetatutele määratava 50 %-lise lisamaksu võrra. Kriitilise momendi määramisel maksuaastale eelneva 15. detsembrile tekitab arusaamatusi ning omapäraseid tulemusi. Õigustatum oleks see moment kas 31 dets. või 1 jaanuaril ja seda järgmistel põhjustel: võtame selgituseks näite. /Kodanik A, kellel täitub 15 dets. 20 aastat, kuulub järgneval aastal juba maksukohuslaste nimekirja, kodanik B, kes saab 20 aastaseks 16 dets., s.o. ühe päeva võrra hiljem, on aga maksukohustusest vaba veel terve järgneva aasta. Kui kriitiline moment on määratud 31 dets. siis kodanik A, kellel täitub sellel päeval 20 a. kuulub maksukohuslaste hulka, kodanik B, kellel täitub 1 jaan., on vaba kuni järgmise aastani. Seega kaob siin 15 päevane ebaõigustatud vahe, sest maksuarvestamine toimub aas-

ta viisi, algusega 1 jaanuar. Samasugune lugu kordub 15 dets. kriitilise momendina arvestamisel vallalisesuse minetamisel. Iselaadne lugu on ka maksukohuslase 60 a. ületamisel, mil maksukohustus lõpeb. Kuigi kogukonnamaksu seaduses määritletud maksukohuslastena 20-60 a. kodanikud, tuleb viimast s.o. 60 a. arvestada eksklusiivsena tsiviilõiguslike põhimõtete järgi väikese erinevusega, mida leiame Riigikohtu Administratiiv Osakonna otsuses 360.I.1930 a. isikumaksu kohta, mis tuleks kohaldada ka kogukonnamaksu suhtes, nimelt -arvamus, nagu võiks isik, kes maksuaasta kestel 60 aastaseks on saanud, ühtlasi ka sellest ajast arvates temale juba kindlaksmääratud isikumaksust vastavas osas vabaneda, on ekslik, sest seadus säärast maksust vabanemise viisi ei tunne. - Kui kodanik A on saanud 15 dets 60 aastaseks, siis ei kuulu ta enam järgneval aastal maksukohuslaste hulka. Kodanik B, kellel täitus 60 a. 16 dets. või hiljem sama aasta sees, kuulub järgneva aasta maksukohuslaste hulka. Seega maksukohuslane, kel täitus 60 a. eelneval aastal, on kohustatud tasuma ko-

gukonnamaksu järgneva aasta eest. Siin peaks leidma aset mingi teine moodus kriitilise momendi määramisel. Valdade isikumaksu juures ongi juba sisseseatud uus kriitiline moment: vanusepiir tuleb arvata maksuaasta algusest s.o. 1 jaan. 1937. Vanusepiiri arvutamise maksuaasta algusest on tehtud teatavaks omavalitsustele Siseministeeriumi Omavalitsuste Osakonna poolt 22. II. 1937.

Teise küsimuse puhul tuleb peatuda alalise elukoha mõiste tähenduses, milleks tuleb aga pöörata vastava mõiste juure tsiviilseaduste man. Mainitud mõiste tõlgendamisel kohtu poolt on saanud eriilmelise rakendamise osaliseks. Kriitiliseks momendiks vastavalt seadusele on maksuaastale eelnev 15 detsember. Väga huvitav küsimus kerkib siin ülesse: kui isik on vastavast elamust majaraamatu järgi väljakirjutatud, enne 15 dets., on aga õigustatud veel peatuma samas registreerimatult teatava aja, mille sees on ka 15 dets. Maksukohuslaste nimekirja vastavas ringkonnas ei saa seda kodanikku võtta, kui käia seaduse täpse sõnastu-

se järgi. Kuidas toimida siis? Vastav küsimus on praegu lahendamata, kuna sarnaseid tüliküsimusi, juhte, pole administratiiv kohtusse tõlgendamiseks viidud. Omavalitsuste suvalisest toimingust ülalnimetatud küsimuse lahendamisel ongi tingitud nii sageli ettetulevad maksukohuslaste olelemist ühel ja samal maksuaastal mitmeis maksuringkonnis.

Siis edasi- on isikuid, kes võiksid maksukohuslastena arvesse tulla, kellel pole üldse alalist elukohta või pole see teada, või on välja sõitnud mujale, mõne teise ringkonda ilma et teataks uuest elukohast. Kasutada olevatel andmetel on nende arv mitte just väike. Võiks ju korraldada üleriiklist otsingut maksuvõla sissenõudmiseks maksuametite kaudu, -see aga viiks täielikule töö ülekoormamisele. Sellest on ka pigemini hoidutud ning püütud oma linna maksuameti najal toime tulla.

Kolmas küsimus. -maksukohuslase majanduslik seis, jõukus. Muude maksude olmastikes on otseselt määritletud maksustamise, kohustuse tekkimise põhjus, moment-

-teatud sissetulekute evimisega, äri- ja teotsemisega, teatud toimingud jne. Kogukonnamaksu puudutavas seaduses on üldsõnaliselt öeldud - maksu võetakse arvestades maksukohuslase jõukust. Mõned omavalitsused on maksu määramisel arvestanud kodanike tulumaksuga seos olevaid andmeid. Seda käsitlen edaspidi. Siin oleks aga huvitavam ja otstarbekam vaadelda, kes ei ole maksukohuslane või kes on sellest vabastatud. Esiteks üldine norm: kõik need, kes ei anna seaduses nõuetavat vanusemäära välja või on seda ületanud, eelpool maksukohuslaste alal juba käsitletud isikud, siis veel välisriikide diplomaatilised esindajad, kes evivad eks-territoriaalõiguse, b/sundaega teenivad kaiste^{to}väelased kui neil pole mingit varandust ega tulu peale palga ja ei maksa tulumaksu/Tartu linnavolikogu määrus kogukonnamaksu võtmise kohta Tartu linnas, RT 98-1936./ On täiesti mõistetatav, et maksukohustus ei teki välisriikide diplomaatilistel esindajatel, seda rahvusvahelise tava põhjal./Eeskirjad välismaa diplomaatiliste esinduste kohta: omavalitsuste maksude osas, leiame:

:Linna tulude, kulude, eelarvete ja aruannete seaduse
29 sept. 1917 a. V.S.K.M-2010/1917 a. §§ 43, 96, 98-s.

Muud välisriigi kodanikud, kes elutsevad Eesti linna-
des alaliselt, ei ole kogukonnamaksu maksmisest mitte
vabastatud.

Kuigi kogukonnamaksu seaduses /§ 40³/ on väljenda-
tud, et tegelikus sõjaväeteenistuses olevad isikud on
vabastatud sellest maksust tegeliku sõjaväeteenistus-
aja kestvusel ja kogu selle aasta jooksul, mil nad va-
bastatakse tegelikust sõjaväeteenistusest, on mõned
omavalitsused /Narva/ maksustanud ka tegelikus sõja-
väeteenistuses seisvaid ohvitserid. See on tekitanud
mitmesuguseid arusaamatusi, mille lahendamiseks on pöö-
ratud kohtu poole seaduse interpreteerimiseks, milline
on olnud siiani ohvitseride maksukohuslasteks mitte-
tunnustamine. Samuti on kogukonnamaksust vabastatud
kaitseliitu ja piirivalve tegevteenistusse komandee-
ritud ohvitserid, kui nende teenistuslikkääik läheb eda-
si. Sama tuleb arvata ka tuletõrje organisatsiooni ko-
mandeeritud ohvitseride kohta.

Edasi kerkis ülesse akuutne küsimus üliõpilaste vabastamise kogukonnamaksuga maksustamisel, Tartu linnas. Üliõpilaskonna vastav organ esitas Ülikooli Valitsusele ja Tartu linnavalitsusele vastava märgukirja. Põhjendusena oli ette toodud enamiku üliõpilaste iseseisva tulu puudumine ning majanduslik sõltuvus vanematest ülalpidamise suhtes. Maksukoorem langeb täiel määral vanematele. Linnavalitsus ei aktsepteerinud vastavaid seisukohti, küll aga võimaldas üksikute maksust vabastamise palvete esitamist ning nende rahuldamist mõjuvatel põhjustel.

Mis puutub maksukohustuse tekkimisse riigi, omavalitsuse -või eraasutiste hoolekandel ülalpeetavate, samuti ka riigi või omavalitsuste poolt hoolekandelist abi saavate isikute kohta, siis peaks siin selgitusele võtma riigipensionäride seisukorda, kas maksukohustus tekib ka nende suhtes? Kuna hoolekandelist abi saavate all tuleb mõelda nii paiuki kui ka abiraha osalisi isikuid ning et seaduse vastavas §-s ei ole nähtud pensionäre, siis on õigustatud väide, et pensio-

näre ei saa võrrelda paiuki ja abiraha saajatega, sest pensioni saamise õigus on ka isikuil, kes omavad varandusi. Tuleb arvata, et seaduses leiduv määritus ei ole kohaldatav pensionäride suhtes.

Isikud, kes saavad riigilt toetust veneaegsete pensionäride toetamise seaduse alusel, peaksid olema kogukonnamaksust vabad, mis võiks nähtuda Riigikohtu Administratiiv Osakonna otsuses 56.I.1932, mis käib küll valdade isikumaksu kohta, kuid võiks tulla kohaldamisele ka kogukonnamaksu suhtes nende maksude sarnasuse tõttu, kusjuures riigi või omavalitsuste poolt paiuki või abirahaosaliste isikute all ei tule mõelda mitte täielikku ülalpidamist saavaid isikuid, vaid ainult toetamist, mis peab aitama ja kergendama isiku elamisvõimalusi. Linnade omavalitsused on pensionäre peaaegu eranditult paigutanud maksukohuslaste hulka arvates pensioni isiku tulude mõiste alla. See on ka täiesti arusaadav, sest pensionimäär võib vahest õige kõrgele tõusta. Ainukene erand on tehtud praegu koda-

nike kohta, kes on Eesti Vabadussõjast võtnud osa saades vigastada ning langenute sõdurite perekonnad./Nõmme linna maksustamiskorraldus kogukonnamaksu osas./Küll aga võivad linnavalitsused üksikutel juhtudel vabastada kogukonnamaksu maksmisest maksukohuslasi, kes selleks palveid avaldavad, erilistel mõjuvatel põhjustel/üldine vaesus, jne./ Asjaolu, et maksukohuslane on töøjõust kaotanud § 60 %, ei tähenda veel, et ta ei suuda isikumaksu tasuda, kuna töøjõu kaotanud isikul võivad olla samasugused või suuremadki sissetulekud kui täiesti töøjõulisel isikul. Volikogu ei ole kohustatud õigel alusel määratud kogukonnamaksu muutma põhjusel, et maksukohuslane maksuaasta kestel jäi ilma teenistuse ja sissetulekuta.

c/maksukohustuse sisu.

Maksukohustuse sisu all mõistame rahalist toimust, maksusumma ülekannet omavalitsusele, mis ei põhine vastutasu eeldusel. Maksumäära ülem kõrgus on seaduses expressis verbis väljendatud-20 kr. Maksumäära alumist piiri sel korral tuletame normist, kus öel-

dud, et kõrgema ja madalama maksumäära vahe ei tohi olla suurem kui viiekordne, seega kr.4. Linnavolikogud võivad jaotada maksukohuslasi liikidesse nende jõukuse järgi ja määrata üksikute liikide maksunormid. Vastavad sellele maksunormid on mitmesugused. Seaduse seisukohalt RT 50-1936 kogukonnamaksu liigitamisel tuleb kõik maksumaksjad jaotada nende jõukuse järgi. Ei ole mingisugust alust ainult osa maksjaid paigutada kõrgemasse klassi kuuluvaiks./palgalised, autoomanikud, äripidajad, apteeker, arst/. Enamik linnaomavalitsustest on liigitanud maksukohuslasi 6-7 liiki. Linnavolikogu võib jõukuse järgi kogukonnamaksu maksjaid liikidesse jaotada, kuid Riigikohtu Administratiiv Osakonna arvamuse järgi tuleb seejuures maksu määramisel seaduse otsese mõtte järgi ikkagi arvestada iga üksiku maksumaksja isiklikku jõukust, ning kuuluvus teatavasse perekonda iseendast ei määra veel iga perekonnaliikme isiklikku jõukust. Kogukonnamaks ei ole sissetulekumaks, mis nõuaks selle määramist iga isiku täpsa sissetuleku põhjal, ning isiku-

maksu maksjate liigitamisel võib aluseks võtta väliseid tunnuseid, mille järgi üldiselt ja umbkaud- selt võib otsustada jõukuse üle.

Maksukohustuse ühtlust on rikutud maksukohuslaste liigitamisel soo ja perekonnaseisu järgi. Maksuliigitus maksukohuslaste soo järgi on leidnud aset Tartus, kus naiskodanikud, kellele polnud määratud tulumaksu eelneval aastal, maksavad pooleaastas kr. 2.-, kuna mehed samadel tingimustel - kr. 3.- Maksukohuslased - abielunaised maksavad poole meeste maksust /Paide linnas/, mis näib olema otstarbekas ainult teatavatel juhtudel. Võib aga ette tulla, et abielunaised evivad õige suuri sissetulekuid jne., on aga maksustatavad poole ulatuses meeste maksust. Sel juhul oleks see ebaõiglane maksustusviis. Abielumeeste vara ja sissetulek võivad küll aluseks olla nende abielunaiste jõukuse arvutamisel, kuid kunagi ei saa väita, et abielunaistel on sama vara ja sissetulek, mis nende abielumeestel, kui abielunaistel enestel ei ole vara ega sissetule-

kut.Vallalisust on arvestatud Otepää linna voliko-
gu poolt määratud kogukonnamaksuga maksustamisel.
Vallalistel meestel, kes on üle 30 aastased, tuleb
tasuda 50 % kõrgemat maksu.Samasugune "trahviraha"
oli 1937 a.üle 30 a.naisisikutel.See n.n.vanapiigade
trahviraha kaotati eelolevaks aastaks.Ülal kirjeldatud
maksustamiseviis on kahtlematult tuletatud mõnes
Euroopa riigis sisseseatud vallaliste n.n."poiss-
meeste"maksust. Paide linnaomavalitsus on maksusta-
misel arvestanud maksukohuslase lastetust,-kes üle
30 a.vana ja lastetu,sellele arvatakse 50 % juure,
kuid kogusumma ei tohi tõusta üle 10 krooni pooles-
aastas.

Nii näeme, et maksunorm on kõikuv vastavalt mitme-
sugustele arvestusviisidele.

d/maksukohustuse täitmine ja selle tingimused.

Vaieldavaks küsimuseks osutus linnakodanike mak-
sustamine kogukonnamaksuga 1936 a.II poole eest.Kas
kodanik oli kohustatud tasuma?Kogukonnamaksu seadus
hakkas kehtima 1.juulist 1936 a.Kui on maksuseadus

olemas, siis omavalitsused on õigustatud võtma maksu selle seaduse alusel. Tuleb arvata, et omavalitsused seda õigust evisid. Väga segane lugu on sel puhul aga n.n. kriitilise momendi küsimus. Seaduses on selleks maksuaastale eelnev 15 dets. Seega tuli arvestada 15 dets. 1935 a. Tartu linna volikogu oli arvestanud suvaliselt kriitiliseks momendiks 1. juuli 1936, mis oli vastuvõetav, kuna maksu arvestamine algas samuti 1. juulist. Peab mainima, et 1936 a. II poole kogukonnamaksu nõuti sisse peaaegu eranditult kõigi linnaomavalitsuste poolt.

Kogukonnamaksu seaduse § 40⁴-s on selgesti väljendatud, et nimetatud maks tasutakse linnakassasse linnavolikogu poolt määratud tähtajal. Enamik linnaomavalitsustest on maksu tasumise tähtpäeva määranud erinevalt. Maksukohuslane esitab tähtajaks linnakassasse maksulehe vastava summaga, mille vastu saab kviitungi. On peaaegu tavaks saanud, et maksutasumise tähtpäeva pikendatakse uue tähtpäeva määramisega. Tähtajaks tasumata jäänud maks muutub maksukohuslase maksuvõlaks.

See kaasutab aga mitmesuguseid tagajärgi. Esiteks tekib kohustus viivitusraha maksmiseks, milline on 1 % kuus, arvates poolõkud kuud terveteks, kuid mitte alla 25 sendi. Teiseks, maksuvõlg nõutakse sisse pooleteisekordselt ühes viivitusrahaga. Sissenõudmisele pööratud maksuvõlale lisandub veel ühe kroonine lisaraha lisaraha maksuseaduse alusel. Seega, kui maksukohuslase kogukonnamaksu summa on 4 krooni, siis maksu sissenõudmisele pööramisel muutub ta vähemalt kr. 7.25-liseks.

Maksukohustuse täitmisest põikumist ja selle tõkestamist käsitletlen hiljem karistusmenetluse osas. e/kogukonnamaksu tasumise kergendused.

Maksukohuslastele, kellele kogukonnamaksu tasumine kogu tervikus tähtajaks tekitab ületamatuid raskusi, võimaldab linnavalitsus maksukohuslaste vastavail palveil ajatada tasumise tähtpäeva või osakaupa maksmist. Vastavad palved tuleb esitada maksuametile või linna rahandusosakonnale, kes neid varustatult oma arvamusega saadab edasi otsustamiseks linnavalitsusele.

Nimetatud palved kuuluvad tempelmaksustamisele tempelmaksu sead.tariifis ettenähtud määral.Kui maksutasumise pikendamise palved on tempelmaksustamatult jõudnud vastavasse asutusse,siis ei seista see asjaolu- maksuameti tähtajalisel nõudmisel:tasuda tempelmaks,mitte arvestamine ja mitte täitmine maksukohuslase poolt,pikendamise palvele käiku mitte andmast. Nimetatud omavalitsuse asutus teadustab sellest vastava ringkonna maksuinspektorile saates vastava ära kirja,kes annab käiku puuduva tempelmaksu kahekordses suuruses sissenõudmisele adm.menetluse korras. Kogukonnamaksust vabastamise palved on tempelmaksu vabad,mis nähtub kog.maksu seaduse § 40³ teisest lõikest.Linna valitsus otsustab neid palveid rahuldades kas täiel määral või osaliselt erilistel mõjuvatel põhjustel.

f/aegumine.

Kuna kogukonnamaksu seaduses maksusissenõudmise aegumise kohta sätteid ei ole antud,siis tuleb arvata,et siin käsitlusele tulevad üldised tsiviilõigus-

likud sätted vastava küsimuse kohta.

Käsitledes kokkuvõttena kogukonnamaksu materjaalset maksundusõiguslikku normistikku, jõuame tulemusele et, maksukohuslaste subordineeritud olekuga avalikule võimule, tahtemomendi puudumisega ning avaliku võimu teotsemiseesõigusega maksukohustuste täitmisel, meil on tegemist avalikõigusliku kohustusvahekorraga.

Kogukonnamaksusse puutuvad formaalsed maksundusõiguslikud normid.

Formaalseteks maksundusõiguslikeks normideks nimetatakse neid, mis määravad maksukohustusvahekorra realiseerimise tingimusi. Siin tulevad käsitlusele:

a/organisatsioonilised normid,

b/maksustamismenetlust korraldavad normid,

c/administratiivkaebe menetlus/õiguskaitse/

d/karistusmenetlus ja

e/sooritusmenetlus.

a/Organisatsioonilised normid.

Kogukonnamaksu seaduse § 40¹⁰ sätete järgi maksuvõtmise lähema korra määramine usaldatakse omavalit-

suslikele linnavolikogudele. Üldist omavalitsuse maksunduskorraldust juhib ja teostab linnavalitsus vastavate allorganite kaudu, milleks on kas linna rahandusosakond või maksuamet. Viimased toimetavad maksustamistööde läbiviimist alluvate ametnike n.n. maksunõudjate kaudu. Need evivad laiaulatuslikke õigusi, mis sarnanevad mõne erandiga kohtutäituri õigustega. Maksunõudjad evivad vastavaid ametmärke rinnaskandmiseks, relvi, on õigustatud saama abi politsei-, kohtuvõimudelt ja ka kodanikelt vajaduse korral. Administratiivkaebe menetluse organid on üldised, samad mis A.K.K.-s ettenähtud, b/Maksustamismenetlust korraldavad normid.

Siia kuuluvad nii ammendus- kui ka tuvastusmenetlus.

a/ammendusmenetlus. Mis puutub linna omavalitsuse maksuametnike teotsemistesse maksuasutisele vajalike teadmete ja andmete hankimisel ning järelvalves maksuolmastike esiletuleku ning maksukohuslase üle kogukonnamaksu alal võrreldes teiste linna heaks võetavate maksude, -tulu, kinnisvara-, lõbustusmaksude kohta, siis kogukonnamaksu maksunduskorralduse juures vastav

menetlus on vähemulatuslik, sest siin maksuolmasti-
kena seaduse järgi ei esine mitte üksi tulu saamine
teatud ajavahemikus, teotsemine ärialal, kinnisvara
valdamine, pärimine, vaid siin võetakse maksukohusluse
aluseks maksukohuslase üldist majanduslikku jõukust.
Viimase määritlemine ja piiritlemine ning maksu võt-
mise lähema korra määramine on seaduse poolt jäetud
täiesti linnaomavalitsuse-volikogu enda suvaks.
Maksustamismenetlust korraldavad normid annavad linna
omavalitsusele õiguse nõuda kõigilt linna administra-
tiiv piires asuvate kinnisvarade omanikelt või nen-
de asemikelt, esitamist nimestikku, kõigi nende isiku-
te üle, kes elunesid alaliselt nende majades sama
aasta 15 dets. ning võõrastemajades ja möbleeritud
tubades isikute nimestikku, kes seal peatunud vähemalt
kaks nädalat enne ja üks nädal pärast 15 dets., ning
milleks vastavad kinnisvarade ja võõrastemajade oma-
nikud ja pidajad on kohustatud esitama ülalnimeta-
tud andmeid hiljemalt 30 dets. linnavalitsusele vii-
mase poolt valmistatud täitelehel. Need andmed puudu-

stenähtud korras.

tavad maksukohuslast. Maksuolmastiku kindlakstege-
mine nõuab maksuametilt samuti aktiivset teotsemist
kuigi vähemal määral kui teiste maksude alal, sest
siin kasutab linna rahandusosakond või maksuamet ri-
igi tulumaksu ammundus- ja tuvastusmenetluse andmeid.
Volikogu võib arvestada maksu määramisel kõiki tea-
teid, mis temal maksukohuslase jõukuse kohta olemas,
ja need teated ei pruugi olla täpselt tõestatud, kuna
maksukohuslasele jääb õigus omalt poolt nende teadete
vastu vaielda.

b/Tuvastusmenetlus.

Maksustamistöõde läbiviimist toimetab linnavalitsu-
se rahandusosakond või maksuamet, kelle kohuseks on:
majaomanikelt majaelanike nimestike vastuvõtmine, mak-
sustamistöõde korraldamine, maksukohuslaste nimestike
koostamine, maksuarvutamine linnavolikogu poolt määra-
tud maksunormi alusel, maksulehtede täitmine ja kätte-
toimetamine, hiljemalt kuu aega enne maksutasumise täht-
päeva. Maksulehed antakse maksukohuslastele allkirja
vastu administratiivmenetluse seaduses RT.4-1936 a.
ettenähtud korras.

3/Administratiivkaebemenetlus. Kui maksukohusla-

ne pole rahul tema liigitamisega vastavasse maksukohuslaste liiki ning määratud maksunormi suhtes, võib esitada vastulause maksuameti või rahandusosakonna kaudu, kes varustab selle vastava arvamuslega, linnavalitsusele. Protšestide ja kaebuste andmise kord linnaomavalitsuste asutiste ebaseadusepärase otsuste, korralduste või tegevuse vastu ühtub üldise administratiiv kohtupidamise menetlusega- AKK-ga, mispärast pikemalt seda menetlust siin ei käsitle. Vastulaused on tempelmaksuvabad temp.tar.põhjal.

4. Karistusmenetlus.

Selle menetluse all käsitletlen peamiselt trahvikorraldisi, mis puudutavad maksustamisemenetluse sätteid rikkuvaid kinnisvara omanikke, kes ei esita määratud tähtajaks maksuametile nõuetavat elanike nimestikku või ei esita nimestikku õigel ajal või jälle esitavad temalt nõutud nimestikus ebaõigeid andmeid. Trahvikorraldusi õn õigustatud tegema linnavalitsus- kuni 50 krooni ulatuses. Maksukohustuse täitmisest põikumine evib karistuslikku sanktsiooni, mille hulka tuleb ar-

vata ka teataval määral viivitusraha nõudmist. Viivitusraha nõutakse 1% kuus, /kuid mitte alla 25 senti/ maksukohuslasilt, kes ei ole maksnud neile määratud kogukonnamaksu tähtajaks. Poolikud kuud arvatakse viivitusmaksu arvestamisel terveteks. Samuti nõutakse viivitusraha 2% kuus tööandjalt, kes ei ole linnavalitsuse nõudmisel pidanud kinni töövõtja kogukonnamaksu, või, kes ei ole tähtajaks /15p./ maksnud kinnipeetud maksu linnakassasse või oma elukoha omavalitsuse kassasse. Karistuslikuks sanktsiooniks teatud määral muutub ka konkreetjuhul sissenõudmisele pööratud maksuvõlg suurendatult, mis nõutakse maksukohuslaselt pooleteisekordselt ühes viivitusrahaga 1% kuus.

Kuigi mitmeis maksuseadusis on ettenähtud maksuvõla suurendamine pooleteise kuni kahekordseks, on minu arvates sarnane maksutähtaja minetamise kahekordne karistussanktsioon õigustamatu. Mis on siis õieti viivitusmaks oma iseloomult? Peaks aitama maksukohuslasele juba ühest sanktsioonist tähtaja minetamisest hoidumiseks. Vastav trahvikorraldis on tekitanud maksukohuslase

te hulgas põhjendatud nurinaid. Iseasi oleks muidugi täiesti isäseisva karistussanktsiooni loomine, mis juba mõjustaks maksukohuslasi kohustuste täitmisele.

5/Sooritusmenetlus.

Käesolevas osas tulevad käsitlusele normid, mis korraldavad maksusummade sissenõudmist sunniviisiliselt. Kuna kogukonnamaksuseaduses pole antud sätteid vastava menetluse kohta, siis tuleb arvata, et siin käsitlusele tulevad vastavad normid, mis leiduvad administratiiv sissenõudmise seaduses, RT.2-1932 /15/ ning selle muudatustes. Omavalitsuste maksuvõlgade katteks sissenõutud summade arvele kandmisel võiks kohaldada sama korda, mis nähtud ette riigimaksuvõlgade kohta, s.o. sissenõutud summadest võlad katta järgmiselt: 1/trahvid, 2/sissenõudmise kulud, siin hulgas ka lisaraha, 3/viivitus ja pikendusprotsendid, 4/maksu põhivõlad. /Maksudeval.kiri 1510-27.XI.1936 a./

Riigivanema poolt dekreedina 3.VI.1936 a. RT.48-1936, antud administratiiv-sissenõudmist teostavate omavalitsusteenijate seaduse alusel-administratiiv

sissenõudmise teostajaiks määrab linnavalitsus valitud või määratud omavalitsusteenijate hulgast. Viimaste määramine kuulub Siseministeeriumi Omavalitsuste osakonna direktori kinnitamisele. Administratiiv sissenõudmise teostamise alal alluvad ülalnimetatud isikud otseselt linnapeale. Siseministeeriumi Omavalitsuste Osakonna direktoril on õigus administratiiv-sissenõudmise teotsemise alal anda juhtnõore kõigile administratiiv-sissenõudmist/teotsevaile/teostavaile omavalitsusteenijaile, kõrvaldada ja võtta vastutusele distsiplinaar- või kriminaalkorras. Omavalitsusametnikud, kes teostavad administratiiv-sissenõudmise seaduse alusel ning korras avalikkude maksude sissenõudmisi, kui nad ei kannu ametlikku vormi, peavad kandma ametitalituste juures maksunõudja ametmärki. /RT.38-1932 a./

Sissenõudmine tuleb pöörata maksukohuslase vastu, erijuhtumil ka tööandja vastu, kes on kohustatud kinni pidama linnavalitsuse nõudmisel vähemalt kuuks ajaks tööle võetud isikute kuu töötasust iga kuu kuni maksutasumise lõputähtajani ühe kolmandiku nende

kogukonnamaksu tasumiseks, ja pole seda mitte teinud, töövõtja kogukonnamaksu maksuvõla mitte tasumisel. Ülalnimetatud maksunõudjad on kohustatud maksukohuslase maksuvõla sissenõudmise mitte rahuldamisel korradama maksukohuslase vallasvara oksjoni. Oksjonile ei kuulu Tsiv.K.S./VSK XVI lj.1914 a. §973-975/tähen- datud asjad.

5/ Kokkuvõttes näeme, et nii materiaalsed kui ka formaalsed maksundusõiguslikud normid, mis sisalduvad käesolevas töös käsitletud kogukonnamaksu seaduses, loovad uue kohustusõiguslikku vahekorra kogukonnamaksu maksukohuslase ja õigustusadressaadi-linnaomavalitsuse vahel.

Järgnevas peatükis lühikene statistiline vaatlus maksukohuslaste liigitamise, üksikute liikide maksunormide, maksutähtpäevade, vabastatute, leidmatute, maksumääruste erinevuste kohta, Viljandi, Narva, Tartu, Tallinna ja Nõmme kohta. Üksikasjalisemalt käsitlem viimase kohta käivaid arve.

Viljandi. Kogukonnamaksuvõtmise kohta volikogu mää-

rus 21 dets.1936a., avaldatud RT-s nr.18-1937 a./153/

Maksukohuslased on jaotatud 7 liiki:

1/kes maksavad maksustamise aastal tulumaksu

kr.150.-või rohkem. kr.20.-

2/ ...100.--150.-excl. 16.-

3/ ... 50.--100.--..... 12.-

4/ ... 25.-- 50.--..... 10.-

5/ ... 15.-- 25.--..... 8.-

6/ ...alla kr.15.- 6.-

7/ tulumaksuvabadelt kodanikelt . . . 4.-

Tasumise tähtpäev-15 sept.

Narva. Kogukonnamaksu võtmise määrus RT.94-1936/756/

Maksukohuslasi 7 liiki.Viimane liik:maksukohuslaste abielunaised maksavad poole mehe maksust,kuid mitte alla kr.4.-Määrus näeb ette märkuse: on maksukohuslane meeskodanik üle 30 a.vana,vallaline,lahutatud või lesk,kui tema ülalpidada ei ole alaealisi lapsi,arvatakse tema kogukonnamaksule,mis arvutatud eelpooltähendatud liikide alusel,veel 50% juure,kuid seejuures maksu kogusumma ei tohi tõusta üle 20 krooni.

Kriitiline moment: 20a., 30a., 60a. ület., abiellumisel-
15 dets. 1936 a. Maksutähtpäev-1 nov. Vastulaused ühe
kuu jooksul maksulehe kättesaamisest.

Tartu. Volikogu otsused 12okt. ja 9 nov. 1936 a.
RT. 98-1936 a./789/. Jõukuse liigitamise aluseks on
1936 aasta tulumaks. Maksukohuslasi-7 liiki. VI ja VII
liik: maksukohuslased, kellele polnud määratud tulumak-
su, mehed ja naised vastavalt kr. 3.- ja kr. 2.-pooles
aastas. Kriitiline moment-1 juuli 1936 a.

Tallinna. Linnavolikogu otsus 18 nov. 1936 a. RT. 98-
1936 a./787/. Maksunormid kr. 20.-kuni kr. 4.-ni. Maksuko-
huslaste liigitus eriti kirju, ulatudes-14-ni.

Nõmme. Linnavolikogu otsus 20 okt. 1936 a. RT. 94. 1936 a.
Maksukohuslaste liigitusi-7. Uurides Nõmme linna kogu-
konnamaksu raamatu järgi maksukohuslaste nimekirja mõ-
ningate statistiliste arvude hankimiseks, jõudsin järg-
mistele tulemustele: vaatlusele võetust 3206 nimekirjas
seisvatest isikutest, mis üldarvust moodustas umbes
ühe kolmandiku, tegelikke kogukonnamaksu maksjaid oli
2789. Ülejäänud-417 jagunesid järgmiselt:

maksumaksmisest linnaval.otsusega vabast...140
 hoolekandeabi saajad. 26
 isikud,kes osutusid kaitseväelasteks ja
 seega vabad kogukonnamaksust. 23
 maksukohuslaste nimekirjast kustutatud
 mitmesugustel põhjustel. 53
 neid,kes oma maksu üldse ei tasunud ja kelle
 kohta linnal puudusid täpsemad andmed . . .146
 isikud,kes politseilt või perekonnaseisu-
 ametilt saadud andmete järgi olid vanuselt
 alla 20 a.või üle 60 a. vanad 29.
 Maksukohuslased jagunesid maksumäära suhtes järg-
 miselt: 20kr., 16 kr.,12kr.,10kr.,8kr.,6kr.,4kr. ja
 29is. 16. 56. 82. 67. 105. 2432.
2kr.maks alandatud poole võrra.

2. Kuivõrt korralikud olid Nõmme linna maksukohus-
 lased,seda näitavad järgmised arvud:

õigel ajal tasujaid oli- 2205.

viivitusprotsente maksj. 497. Sissenõudmisele

pööratud maksuvõla maksjaid:87.

Nende piiratud andmetega lõpetan käesoleva lühikese ülevaate kogukonnamaksu maksunduskorraldusest.